List 25. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 21. junija 1901.

Politični oddelek.

Deželni zbori.

Ta teden se je začelo letošnje zasedanje deželnih parlamentov, tudi vseh tistih, v katerih so zastopani Slovenci.

Pogled na te deželne zbore — kar šest jih je po številu — nam kaže prav neveselo sliko. Razmere so namreč — ne glede na to, da so ti deželni zbori priče silne administrativne razkosanosti slovenskega naroda — v narodnem in tudi v gospodarskem oziru jako škodljive za nas, ker razen v kranjskem deželnem zboru nimajo Slovenci nikjer večine in store Nemci lahko vse, kar hočejo.

V zadnjih letih so bili Slovenci iz raznih deželnih zborov izstopili. Začeli so abstinenco. Ako bi bilo mogoče doseči, da bi vsi slovenski poslanci iz vseh deželnih zborov izstopili, bi imelo to nekaj pomena, parcijelna abstinenca pa ni bila srečna misel in se ni nikjer obnesla.

Slovenci na Primorskem so pred nekaj leti dosegli skupno abstinenco glede goriškega, tržaškega in istrskega deželnega zbora. Kot demonstracija je ta sklep imel svoj pomen, pozitivnega pa se ni ž njim prav nič doseglo. Razmere so bile močnejše, kakor poslanci. Goriški poslanci so bili prisiljeni vstopiti v deželni zbor. Molče so jim sledili tudi tržaški slovenski poslanci, in letos nadaljujejo abstinenco samo slovenski in hrvatski poslanci iz Istre, menda poglavitno radi tega, ker nimajo potrebne odločnosti, da bi v deželnem zboru vračali milo za drago in nastopali s tisto brezobzirnostjo, s katero nastopa laška stranka.

Na Koroškem se slovenska poslanca sploh nista nikdar odločila za abstinenco. Tudi v najhujših časih so Nemcem pogumno kljubovali, šli v levov brlog in zastopali slovenske težnje.

Na Štajerskem so slovenski poslanci že enkrat opustili abstinenco in se vrnili v deželni zbor, potem pa so zopet začeli abstinenco in jo tudi letos nadaljujejo. Javna tajnost je, da se je druga abstinenca začela vsled tega, ker je bil nemški nacijonalec Walz zagrozil, da napravi slovenskim poslancem velikanski škandal radi celjskih izgredov. Take grožnje se pač ni bilo treba bati.

Prav na Štajerskem je abstinenca jako nevarna. Abstinenca je sploh dvorezen nož, o čemur so se najbolje prepričali Čehi. Ti so vender vse drugačen faktor, kakor smo mi, pa jim je abstinenca vender silno škodovala. V obče se lahko reče in to potrde razun Čehov in naših Poljakov tudi ogrski Srbi in Irci, da je abstinenca nonsens. Abstinenca je samo tedaj kaj vredna, če postane vsled nje kak zakonodajni zastop nesklepčen in kar je odločilno, če so občne razmere ravno tedaj take, da je sklepčnost dotičnega zastopa nujna in v državnem interesu. Drugače ni misliti na kak uspeh, sosebno ne pri nas Slovencih, ki smo v vsakem slučaju in za vsako vlado „quantité né gli geable“.

Zlasti pa sedaj ni misliti, da bi se z abstinenco kaj doseglo. Sedanja vlada živi takorekoč od tega, da se ne vtika v boje, da spoštuje posestno stanje raznih narodnosti, pa bodi to posebno stanje še tako krivično.

Sedanje ministrstvo se na noben način ne bo zavzelo za to, da bi Nemci ali Lahi kakor koli kapitulirali pred Slovenci. Saj tega niti Badeni in Thun nista storila glede goriškega zbora, v katerem so Slovenci faktor, v tem ko v Gradcu in v Kopru lahko brez nas izhajajo.

Z abstinenco se ne doseže druzega ničesar, kakor da se nasprotnikom potisne v roke orožje, s katerim narodnim poslancem izpodkopujejo zaupanje volilcev. To delajo štajerski Nemci z veliko spretnostjo in vstrajnostjo in mi se bojimo, da bodo Slovenci pri deželnozborskih volitvah še kak mandat izgubili, samo vsled splošne letar-

gije, ki vlada mej njimi, in vsled abstinence. Če se motimo, nas bo to do srca veselilo.

Politični pregled.

Cesar na Češkem. — Cesar se je s svojega potovanja v Prago, v Litoměřice in v Ustje povrnil v Prago. Časopisje je temu potovanju posvetilo posebno pozornost, ker je videlo v njem dokaz, da je porazumljenje mej Čehi in Nemci skoro zagotovljeno. Cesar je res pri vsaki priliki povdarjal svojo željo, naj bi se mej Čehi in Nemci dosegla sprava, ali dozdeva se nam, da smo od tega smotra danes še prav tako oddaljeni, kakor pred leti in dozdeva se nam, da cesarjevo popotovanje v tem oziru ni prav nič premenilo vladajočih razmer. Cesar s potovanji sploh nima sreče. Ko je Bach razbil Ogrsko v nekaj provincij je tudi provzročil l. 1852. da je cesar potoval na Ogrsko. Takrat se je tudi reklo, da gre za spravo krone z Madjari, a sprava se je dosegla šele po bitki pri Kraljevem Gradcu. Leta 1857. je cesar potoval na Beneško in v Lombardijo. Sijaj je bil velik. Vlada je najela na tisoče evviva-klicateljev, kupila vse vstopnice v gledališča, ter poslala k predstavam svoje pristaše, veliko se je pisalo o spravi mej državo in italijanskima provincijama, a v Milanu že ni bilo mogoče prirediti meščanskega plesa, ker so meščani stavili pogoj, da noben avstrijski oficir na ta ples ne sme priti, in — dve leti pozneje je Avstrija izgubila Lombardijo. Tudi svoječasno potovanje cesarjevo na Hrvatsko ni imelo uspeha. Iz teh neuspehov izhaja nauk, da cesarjevih potovanj ni precenjevati, ako niso prirejena kot slovesni konec kake akcije, ako se ž njimi takorekoč ne krona kak uspeh. Cesarjevo potovanje na Češko pa ne pomeni, da se je sprava mej Nemci in Čehi že končala, s tem potovanjem se je dala šele vzpodbuda k spravnim pogajanjem, vzpodbuda k rešitvi jednega najtežavnejših problemov, in zato se nam zdi pretirano in neosnovano, kar se hoče po vsi sili dokazati iz cesarjevega potovanja.

Deželni zbori so se sešli ta teden, a so se doslej bavili le bolj s formalnostimi. Tekom prihodnjega tedna šele se začne redno delovanje.

Dunajski krščanski socijalci so s sedanjimi političnimi razmerami jako nezadovoljni. V prvi vrsti se obrača njih nezadovoljnost proti ministrskemu predsedniku Körberju, kateremu je dr. Lueger te dni zagrozil z najodločnejšo opozicijo. Njegove stranke nezadovoljnost obrača se pa ta tudi proti zborničnemu predsedniku grofu Vetterju.

Avtonomija Trentina. — Grabmayrov načrt glede avtonomije italijanskega dela južnih Tirolov je mej tirolskimi Nemci naletel na odločno nasprotstvo. Začela se je velika agitacija proti temu načrtu tako, da ga deželni zbor vsaj v tekočem zasedanju bržčas ne bo sprejel.

Sprava na Moravskem. — V letošnjem zasedanju deželnega zbora moravskega pride na dnevni red tudi spravno vprašanje. Nemci zavlačujejo to zadevo kolikor mogoče. „Lidove Noviny“ kritikujejo ostro stalni odsek, ki še zdaj ničesar pokazati ne more, tako da je začel češki narod na Moravskem spravno akcijo smatrati za golo komedijo.

Ogrska. — Poslanska zbornica bo zborovala do konca junija. Snide se sicer še konca avgusta, a le v namen, da čuje cesarski reskript, s katerim se zbornica razpusti. Priprave za volitve so se že začele. Tudi Slovaki se jih letos udeleže. Izdali so oklic, s katerim zahtevajo narodno ravnopravnost in konfesijonalno ter občinsko avtonomijo.

Trozveza. — V Parizu je izšla te dni brošura „Potreba francosko-rusko-avstro-ogrske zveze“, ki jo je opisal vpokojeni tajnik avstrijskega zunanjega ministrstva Rimmler. V tem opisu se kritikuje trozveza kot škodljiva za naše monarhije, ker izrablja Nemčija to zvezo v svoje politične namene, na drugi strani pa opozarja brošura na veliko korist, ki bi jo imela naša država od zveze z Rusijo. Brošura popisuje tudi akcijo, ki se je v ta namen že pričela. Ogrski poslanec Ugron je bil poslal Rimmlerju v Pariz, da se pogaja z Delcassè-jem in je tudi sam šel v Pariz, ter govoril s francoskim ministrom zunanjih zadev. Delcassè je bil v početku tej ideji jako naklonjen, pozneje pa se je umaknil.

Vojna v južni Afriki. — Angleži so bili v zadnjem času zopet parkrat poraženi. Najprej pri Reithu, potem pa pri Steenkopsstruitu, kjer je od 250 mož bilo ujetih, ubitih in ranjenih okoli 200 mož. Naravno je torej, da je lord Kitschener pooblastil gospo Botho, naj se s Krügerjem pogaja zaradi miru. Krüger pa ni bil zadovoljen s ponudbami gospe Bothe in hoče vojno nadaljevati.

Obrtnija.

Državne železnice l. 1900.

Železniško ministrstvo razpošilja ravnokar poročilo o uspehih c. kr. državne železniške uprave za l. 1900.

Ta publikacija obsega jako bogat materijal. Izšla je letos cel mesec prej, kakor v druzih letih. Izmej njenih podatkov zaslužijo posebno upoštevanja naslednje:

Železniško omrežje, katero je v državni upravi, je bilo koncem leta 1899. 10.936 kilometrov dolgo. V letu 1900 se je podaljšalo za 303 kilometre. Mej progami, katere so se lani otvorile, je za nas Slovence važna proga Wolfsberg-Zeltweg. Od vseh prog, kar jih je bilo v državni upravi odpade 7762 kilometrov na železnice, ki so last države in jih država upravlja, 602 *km* na železnici, ki so last zasebnikov, a jih država upravlja na svoj račun, in 2875 *km* na privatne železnice, ki se upravljajo na račun lastnikov.

Glede obrata je treba omeniti, da je lansko leto na rečenem železniškem omrežju vozilo skupaj 1,283.945 vlakov, ki so prevozili 63,970.135 kilometrov, za 6·10 % več, kakor predidoče leto. Po kategorijah razvrščeno se vidi, da je lani vozilo 32.207 ekspresnih in brzovlakov, ki so prevozili 6,039.250 kilometrov, 787.321 osebnih vlakov, ki so prevozili 32,665.869 kilometrov in 464.417 tovornih vlakov, ki so prevozili 25,265.016 kilometrov.

Glede finančnega uspeha za l. 1900 je naslednje opomniti:

Dohodki tistih železnic, na katerih se izvršuje obrat na račun države, so znašali 262,979.000 kron, za 14,682 000 kron, več, kakor v predidočem letu.

Izdatki teh železnic so znašali — ne vštevši plačila za obrestovanje in amortizacijo ter ne vštevši stroškov zvišanja uradniških plač — 187,352.000 kron, za 17,268.000 kron več kakor v predidočem letu.

V obče je utis, ki ga napravi poročilo o financijalnem uspehu železniške uprave neugoden, vender se ta utis nekoliko ublaži, ako se pomisli, koliko škode so imele železnice vsled lanskega velikega štrajka premo-

garjev. Železnice so bile malone vse financijelno oškodovane, ker so odpali zelo znameniti dohodki iz prevažanja premoga, in ker se je zmanjšal dohodek iz čistega dobička nekaterih privatnih železnic in dobiček od posojevanja železniških vagonov nekaterim privatnim železnicam. Okroglo se sme računati, da imajo državne železnice vsled štrajka premogarjev v lanskem letu izgube 3,200.000 kron.

Druga okolnost, ki je neugodno vplivala na financijelni uspeh je ta, da se je blizu 3,000.000 kron več porabilo za poprave železnic, kakor je bilo postavljeno v proračun.

Država je izvrševala tudi upravo dolenjskih železnic. Dežela Kranjska, ki je prevzela garancijo za štiriodstotno obrestovanje glavnice te železnice, je morala v letih 1896 do 1899. plačati v ta namen velike svote. Lansko leto pa so se razmere na dolenjskih železnicah tako ugodno spremenile, da deželi za lansko leto ne bo treba ničesar plačati, pač pa dobi še na račun obresti od plačanih garancijskih prispevkov in na račun garancijskega prispevka okrog 37.000 kron.

Obrtnijske raznoterosti.

Intendanca c. in kr. 3. kora v Gradcu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izkaz približne potrebščine stvari, ki se bodo potrebovale v dobi l. 1901/1902 za oskrbovanje c. in kr. vojske in c. kr. domobrambe v oskrbovalnih skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Trstu, Gorici in Pulju. Dobaviti je pšenico, rž, oves, kruh, seno, slamo, drva. premog itd. Izkaz se lahko vpogleda v pisarni omenjene zbornice. Dobavne obravnave se bodo naznanile s posebnimi razglasi v oficijelnih deželnih listih.

Kmetijstvo.

Najboljše trave za napravo travnikov in večletnih mešanic.

Glede pridelovanja krme se je tudi pri nas že marsikaj na bolje obrnilo. Naši gospodarji so že začeli kupovati dobra travna semena in jih mešati med deteljo za napravo večletnih deteljišč in travnikov. Sem in tja se lahko opazuje, da se je njiva predelala v rodoviten travnik itd. Prav tako! Koder nam kaže porabiti njive za travnike ali za večletno deteljišče, naj se to tudi zgodi, kajti vse kaže, da se bo treba z živinorejo in s pridelovanjem krme pečati v čim dalje večji meri.

Pri tem pa moramo opozoriti naše gospodarje, da naj sejejo različne in najboljše trave in da naj jih sejejo v pravem razmerju z deteljo in pa v zadostni množini. Le na ta način se bodo dosegle najbogatejše košnje. Sempirja (senenega droba) pa naj ne trosijo po takih njivah, kajti s sempirjem se vseje malo dobrega semena, zato pa toliko več vsakovrstnega plevela.

Najboljše trave, ki se priporočajo za setev po naših krajih so:

1. francoska pahovka, ki je visoka in trpežna;
2. pasja trava, ki raste v gostih šopih in je trpežna;
3. mačji rep, ki raste visoko in je trpežna.
4. angleška ljulika, ki je majhna in se močno obraste;
5 laška ljulika, ki raste visoko in trpi dve do tri leti. Laška ljulika, francoska pahovka in mačji rep dajejo že prvo leto bogate košnje, druge pa z drugim letom.

Te trave naj se tedaj kupujejo in mešajo med deteljo.

Izmed detelj se priporoča za naše kraje pred vsem domača in štajerska detelja in potem nokota; po bregovih in v strmih legah, kjer je malo zemlje, pa esparzeta.

Te trave in detelje je treba seveda v pravem razmerju posejati, da bo več pridelka. Za večletne mešanice, ki se naj kosé po štiri do šest let, je vzeti $^1/_3$ (33 %) deteljnega in $^2/_3$ (66 %) travnega semena, za napravo travnikov za stalno rabo naj se pa vzame $^1/_5$ (20 %) deteljnega in $^4/_5$ (80 %) travnega semena. Izkušnje nas uče, da se take setve še najbolj sponašajo.

V kakih množinah naj se sejejo posamezne vrste trav in detelj, to je odvisno seveda od kakovosti dotične zemlje in lege, kakor tudi od tega, ali se ima dotičen prostor rabiti le za košnjo ali tudi za pašo. Zaradi tega je prav, da se gospodarji v teh slučajih obrnejo do veščakov.

Konečno je še priporočati, da se travna semena zase sejejo in prav tako tudi deteljna semena, kajti le na ta način je mogoče seme enakomerno razdeliti in dobiti rušo, ki bo povsod enako gosto obraščena.

Ali naj se konji napajajo pred krmljenjem, ali po krmljenju?

Danski živinozdravnik Marlot o tem govori: Žival ne živi od tega, kar požre, nego od tega, kar prebavi. Važno je torej, ako je povžita hrana v želodcu nekaj dalje, da se bolje prebavi, nego da gre ona naglo naprej. Mnogo poskusov pri mrtvih konjih je pokazalo, da ni dobro po krmljenju konja z ovsom šele napojiti, marveč to šele škoduje. Tako so n. pr. na neki gospodarski šoli na Francoskem napravili poskušnjo, da so dali konju 4 ovsa, zatem ga napojili in slednjič zaklali. V njegovem želodcu niso našli več, nego za jeden liter v vodi plavajočega ovsa, ostali trije litri ovsa so bili že v čevah in ta pa le malo prebavljen, torej kakor zavržen. Drugi konj je bil prej napojen, na to še le je dobil 4 litre ovsa; za 4 ure pozneje je bil tudi ta zaklan, ali v njegovem želodcu našli so še ves oves, zmešan s slinami in drugo tvarino.

Poskusi omenjenega Marlota na živih konjih so pokazali, da raste, ali kali še mnogo ovsa, ki gre skozi

*

konjski želodec ali črева, ako se je napojil konj po krmljenju. Razumi se, da tako naglo iztrebljen oves ni dal živali nobenega dobička, pač pa gospodarju škodo na potrati zrnja.

Tega pa marsikateri konjar ne verjame ter napaja konje po krmljenju, češ, da je videti žival bolj sito in pa da na krmo raje pije. Nič ne pomaga takim ljudem ugovarjati, tudi če se jim pokaže zrnje v blatu še neprebavljeno; saj vemo, kakšna je tudi pri nas dandanes — družina.

Kmetijske raznoterosti.

Prodaja živine po živi teži. Bavarska vlada je odredila, da naj se živina kolikor moč prodaja po živi teži. Da bi to omogočila, je obljubila vsem manj premožnim občinam podporo, da si postavijo živinske ali mestne tehtnice. Dalje je ukazala, da imata biti v vsakem kraju, kjer imajo semnje za živino, vsaj po dve tehtnici za tehtanje živine. Vsaka žival, ki se prižene na semenj, se takoj stehta in lastnik dobi certifikat (potrdilo), ki se na žival pritrdi, tako da vsak kupec na prvi pogled vidi, koliko ima žival teže; račun je seveda potem enostaven. Za tehtanje se plača 10 beličev, tako da se tehtanje prav dobro izplača. Pri kupovanju se potem za 1 *q* (100 *kg*) žive teže razne živine pogaja, n. pr. drugače za 1 *q* pitane, drugače za 1 *q* plemene ali vozne živine. Bavarsko naredbo bi imeli vsepovsodi posnemati. Pač ni treba šele dokazati, kako negotovo in goljufno je dosedanje prodajanje „na oko“, ali po samem tipanju in sodbi mesarja ali trgovca. Jedna stranka je tu zmeraj v škodi, in da to ni zlepa mesar ali trgovec, ampak kmet, to vemo le predobro. In če bi se slučajno enkrat ponesrečilo mesarju, da bi se zmotil, si drugokrat škodo nadomesti. Žito pač zna kmet prodajati po meri ali vagi in v sanjah mu ne pride na misel, tudi eno samo vrečo žita prodati na oko brez tehtanja in mere. In vender je živina mnogo dražja nego vreča krompirja. Zato bi bilo v našo korist, ako bi se naši odločilni kmetijski krogi postavili zato, da se tudi pri nas zakonito uvede navada, živino prodajati edino le po teži. — Da se občinska tehtnica da porabiti tudi v druge namene, ni treba posebej omenjati.

Nova nevarnost proti kmetijstvu v zahodni Evropi. Evropska stavbena tehnika hoče se lotiti novega ogromnega dela, sezidati namreč železnico, ki bi zvezala vsa glavna mesta Evrope z Indijo. Prvi korak je že storjen s stavbo anatolske železnice, katero zida nemški kapital in ki veže Carigrad, Smirno in Konijo. Iz Konije pojde železnica ob obrežju Tigrisa do Djarbekira. Tu bo šla čez zelo rodovitne kraje Mezopotamije in Babilonije. Tako razširjena anatolska železnica bode napravila pristopne bogate premogove rudnike v srednji Aziji, petrolejeve vire v Mali Aziji in sploh zelo rodovitno Malo Azijo. Mala Azija čaka obdelovanja, kakor Sibirija, ali ona je rodovitnejša in evropejskemu kmetovalcu nevarnejša, nego cela Sibirija. Po stavbi anatolske železnice bode postala Mala Azija za Evropo druga severna Amerika, a bode nevarnejša, ker Arabcem ob Tigrisu okoli Basare obrodi vsejana pšenica stoteren sad in dve tretjini pridelane pšenice dajejo živini, ker je nimajo kam spraviti in prodati. Samo vprašanje časa je, kedaj pošlje nemški kapital svoje naseljence in svoje železne pluge v te rodovitne kraje, ki so večji, nego cela Avstrija in Nemčija vkup. Danes velja v Angori meterski cent pšenice v našem denarju samo 1 gld. 80 kr. In ta pšenica bode veljala po sezidanju anatolske železnice v Trstu 3 gld. 50 kr. Črni in nevarni so oblaki, ki prete našim kmetovalcem!

Poučni in zabavni del.

Misel na večnost.

Hrvatski spisal Janko Leskovar.

I.

V vasi Druškovcu je živel učitelj Juro Martič.

Ljudje so mislili, da je bolan, pravo za pravo sam tega ni čutil, ali vender se ni počutil kot nekdaj poprej. Zdaj so se mu jako pojavile modre žile, ki so se fino razmrežile okrog očij, pa se raztegnile preko senc in visokega čela. A tudi ustnice so mu nekako povenele, in postale suhe in tanke in blede; no vender kašlja še ne, in svojo službo izvršuje vedno točno. Še več, šolski nadzornik, „velečastiti gospod“, je ž njim povsem zadovoljen.

A vender ni bil pravi učitelj.

Deci je bil sicer dober, no, često ga je spopadla neka melanholija, kateri ni vedel vzroka, niti imena, a te melanholije se ni mogel otresti mej vsem poučevanjem. Ako bi smel, — najbolje bi to bilo, — tedaj poslati deco domov, — no to ne gre. V takem stanju ni znal vzdrževati miru v šoli, bil je nestrpljiv, razdražljiv, pa je nazval tega in onega učenca z oslom, tepcem, — ali ga pograbil za uho in za lase.

Ko ga je ta srd minula, mu je bilo žal in odločil se je, nikdar več; no, skoro je padel zopet v isti pogrešek.

To se je dogajalo pri njem baje vsled prevelikega napora.

Bil je sam v šoli s poludnevnim poukom, pa je vsled tega moral poučevati še nekoliko ur več — a po zimi mu dneva niti dosti ni bilo. Zato pa je vender še vedno našel časa in prilike, da se tudi odpočije; ali njemu nekaj ni dalo oddahniti, nekaj ga je vedno gnalo, da razmišlja, — razmišlja brez prenehanja, dokler ga slednjič ni zabolela glava. Tedaj so mu začeli živci na trepalnicah trepetati, žile na sencih trepetati, in izmučen do smrti se je vrgel na posteljo. Njegov sluga Daša ga je tedaj navadno prosil, naj vstane, naj se sleče, da mu pripravi posteljo, — on je to čul, ali se dolgo, dolgo ni premaknil, niti besede ni izpregovoril, dasi je sam želel sna.

Neizmerno si je želel nočij, ker so mu donašale sanje, a sanjam je podajal drug pomen, nego li ga je učil nekoč njegov učitelj pedagogije v učiteljski šoli. Kolikor se je spominjal, imajo že od detinstva njegove neki pomen; no, on se je še dolgo držal teorije, katere se je učil na pripravnici . . .

Ali pred štirimi leti se je dogodil preobrat, in Martić se je razdružil z naukom Herbartovcev. Nekega večera je legel kot navadno in zaspal. Jeli v istini spal, tega ni vedel nikdar povedati; zdelo se mu je, da je buden. Noč je temna; opazi očeta, ki se vrača domov s svetilko v roki. Pride do potoka, ki je narasel vsled

jesenskega dežja. Gre preko brvi in skoro bo na drugi strani; a zdaj se mu izpodrsne noga, in oče izgine v motni, blatni vodi . . . Njega je v srcu zazeblo, in stresel se je. Prijel se je za čelo, a na njem je stal hladen znoj. Hvala Bogu, sanje . . .

Drugi dan — deca je odhajala prav iz šole, je opazil, da pribaja možak, oblečen na kmetsko njegovega kraja. Spreletelo ga je po telesu. Možak je prišel bližje, in on se mu je zagledal v lice.

„Vem, vse vem", reče zamolklo, „a kje ste ga izvlekli"?

„Malo nižje brvi, ujel se je za staro vrbo".

Od te dobe se je udal Juro Martić povsem noči, ki mu je nosila v svojem krilu neko tajinstveno življenje. Njegove sanje so bile tako žive, verne, da često ni vedel, kaj li so sanje in kaj je istina. Ene sanje, dosti nenavadne, pa so se mu često vračale.

Sestajal se je s pokojniki.

Bili so to njegovi tovariši: eden, ki je tri leta ž njim redno samo enkrat na dan jedel, in to v ljudski kuhinji, a umrl je še v tretjem letniku (niso vedeli vsled česa), drugemu je izjedla pljuča jetika, a tretji, — no, ta bi mogel še sedaj živeti, da se ni ubil. S to trojico, — sedaj niso bili več tako suhi — se je v sanjah često sestajal. V početku je vedel, da sanja, pa jim je rekel: „Prijatelji moji, to je sen, in vi ste mrtvi". — Oni so ga počeli uverjati, da to ni sen, da je to življenje, pravo življenje. — „Kaj ti ne pride na um", so mu rekli, „saj smo tu, evo ti roke!" — In zdelo se mu je, da je vse prava istina, in ko je nekoč po takih sanjah vstal, je bil tako zmešan, da ni vedel, kako daleč sega sen in kako daleč življenje. Bilo mu je, kot da je nekdaj sanjal, da so mu prijatelji umrli, in da je v snu čital to vest v svojem pedagoškem listu. Zato je šel poiskat ono številko pedagoškega lista, a ni je našel. Tedaj je začel na pomoč klicati razne spomine, a to ga je še bolj zmešalo in tedaj je sedel pa napisal pismo Ivanovemu očetu v Reko, v katerem ga je prosil, naj mu pove, kaj je z Ivanom, da-li je živ ali mrtev. In že je hotel odposlati pismo, ko so se mu jele slike iz sanj zopet vrstiti, pojmi bistriti . . .

„Dá, mrtvi so, mrtvi"!

No, to ni bilo vedno tako, imel je tudi svetle dnove. Tedaj je bil kot prerojen; srkal je globoko v sè sveži gorski zrak, nosnice so se mu širile, prsa dvigale in z zanimanjen se je ogledoval po krasni prirodi, in tedaj se mu je opazil smehljaj na tenkih ustnih.

II.

Bilo je v soboto meseca grudna, kasno popoldne. Že pred štirinajstimi dnevi je zapadel sneg, in se že precej stajal, ko je ljuto pritisnila zima. Nebo je bilo čudno vedro, a solnce še na obzorju, in njegovi zlati žarki so se lesketali na snežni belini.

Juro Martić je bil v svoji sobi in si nekaj popeval. Že tretji dan je, odkar ga ne ostavlja dobra volja. V četrtek je bil pozvan na obed k sosednemu vlastelinu; družba ga je razvedrila in pozneje se je celo zabaval. No, v početku jo bil mračen. Vsi so bili dobro rejeni, samo on suh, rjav. Doslej nato niti mislil ni, a tu se mu je prvikrat jačje prikazalo na površino svoje lastne osebe. In oči so mu neprestano pogledovale na tenke noge in suhe roke, na katerih se je opažala vsaka žilica, a tedaj je skrivaj motril tudi svoje sosede; kakšne polne roke in močna stegna pak so imeli ti!

Obraz se mu zmrači.

No, ko je čul, kako se gospoda z velikim zanimanjem razgovarja o jestvinah, ko je čul izraze: pikantno, sočno, božanski duh, ga je počela ostavljati nevolja. Oni „pikantno, sočno, duh" — to je ono . . . a on na to še prej niti mislil ni; no, pa njegov Daša tako ne zna.

Družba pa ono „pikantno, sočno, duh" ga je brzo udobrovoljilo, in smehljaj mu je igral na ustnih.

Nasproti mu je sedela mlada učiteljica iz sosedne vasi. Često sta se pogledala, in on je občutil, kako ga nekaj oživlja. Po obedu sta se razgovarjala dolgo, dolgo. Ona mu je rekla, da pride bodočo nedeljo s svojo prijateljico na mašo v njegovo vas. To mu je ugajalo, a bilo je bajè tudi vzrok, da ga od četrtka ni ostavila dobra volja.

Torej pride! Nekaj ga je sililo, da se jutri izkaže v cerkvi. Poišče note pa sede k staremu klavirju. Videl je še svoje tenke noge, suhe roke, a že pri prvih akordih je pozabljal na-se in na jutrajšnji dan, ko pa je zasviral Volkmarovo D—duz fantazijo, izgubil je povsem veličanstveni svršetek, dasi ga ni zdaj prvikrat igral, ter ga je zmedel popolnoma. Še dva-, trikrat je ponovil isto mesto, a tedaj se je zagledal nekam daleko, daleko . . .

Izpred njega so izginile šiljaste kolena in suhe roke, nebo in grički tam zunaj; bil je v vesoljni praznini, v kateri je še dolgo, dolgo odzvanjal poslednji akord, oddaljujoč se vedno dalje in dalje, dokler ni izginil nekje daleč, daleč . . .

V njegovi duši je nastala zamolkla, brezutešna praznina. Torej za vedno ga je zmanjkalo, ni mogoče; čul je, občutil, kako se je nekam daleč, daleč oddaljeval, še mora nekje tam biti . . .

Zdrsne se.

Zopet zapazi svote suhe roke, tanke noge, a skozi okno zagleda solnce že na zapadu. Že se je dotikalo snežnega vrhunca Kune gore.

Vstane in se zopet zagleda.

Ah, to je samo navidezno. Solnce je gotovo že osem minut in pol za obzorjem; toliko potrebuje, da mu prodre svetloba do nas. Iz severne polarne zvezde potrebuje svetloba do nas trideset let. Trideset, trideset, ah, glej, trideset let potrebuje tudi svetloba naše zemlje, dokler dospe na polarno zvezdo. Glej, glej, po tem bi se za trideset let videl današnji dan na severni polarni zvezdi. Potem takem ni današnji dan nikamor izginil, propal, ah, čez trideset let se bo videl na severni polarni zvezdi, za pet tisoč let na rimski cesti; dalje, vedno dalje v vesoljnost, vedno dalje brez kraja, krez konca bo padala svetloslika zemljina današnjega dneva.

Oh, Bože, Bože, nič se ne izgubi, ne propada, vse, vse je večno . . . Ah, zakaj me samo toliko boli glava . . . Ko umrem, bo morebiti duša nalik misli prhala iz zvezde na zvezdo. Ah, divote, videla bo prošlost vseh vekov, vse, vse to je zabilježeno v veseljnosti, nič ni izginilo; svetloslika vsakega trenutka bistvovanja je utisnjena v vesoljnosti . . .

„Evo gospod, svetilke“! javi se duša.

„Dobro, dobro“!

„A kaj bodete večerjali“?

„Nič, nič, pusti me“!

III

Juro Martić je sedel zopet na stol pred starim klavirjem. Z lakti se je naslonil na kolena, a glavo je spustil in podprl z rokami. Oči so mu zaprte, dihanje je postalo počasno. — En krasen dan, in ta je nekje v vesoljnosti!

Na zemlji leži zlati sijaj solnca. Zeleni bukov gozdiček tam na oni strani. Kako je diven, a lepa dolinica, po kateri teče potoček. Kako je mila, mila! Vrnil se je iz šole, sam je v sobi, vsi so nekje na polju, delajo. V sobo pada sijajno solnčno svetlo skoz mala okenca. V senci v kotu visi razpelo. Tako je svečena tišina, in kdo se ne bo vrgel pred razpelo! Neizrekljivo ugodno mu je bilo v srcu. Solnčni sijajni zelen gozdiček, in lepa dolinica, vse je bilo neopisljivo čarobno; ni vedel zakaj, no to je bil čut nedolžnosti.

In mnogo je bilo takih dnij, dokler ga ni nekega jesenskega jutra odpeljal oče v Zagreb, da postane gospod; čez nekaj časa mu bode dobro.

Tudi v Zagrebu je sijalo solnce, ali brez čara; drugače je sijalo na domači zemlji.

Počasi so potekali dnevi, prošla tudi leta. In nekega poletnega dne je sedel v tesni sobici gori pod streho v —ski ulici. Lakti je spustil na mizo, a z rokami si je podprl čelo, in bil je kot brez misli, brez čuvstva.

Polahko se otvorijo vrata, a med njimi se pokaže gospodarjeva hčerka. Ona vzdrhti in se hoče vrniti, toda ni mogla. Neodločno, obutavljajoč se, vstopi.

Ni dvignil glave, ali vse je slišal in čutil. Čul je njene lahke korake, šuštenje haljin, pa tudi dihanje Drhtela je, nato se pripognila in pokleknila.

„Oprostite, jaz sem tu, oprostite, ne morem več . . .“

A njemu so pritekle solze, in na glas je zaječal, pokleknivši k nji, gladil jej roke, lice, čelo, lase; ona mu je brisala solze, a i njej sami so kapale po licu. In zagrebško solnce je sijalo dolgo čarobno in milo.

Nekega jutra je zopet tičal v svoji sobi. In zopet je prišla ona in pokleknila predenj.

„Ah, zakaj bežiš od mene, zakaj se me ogiblješ“.

Molčal je.

Ona vstane.

„Nikar, nikar“ zakriči obupno. „Vse si mi vzel, vse, vse, vse . . .“

In zopet ni imel besede, da jo uteši.

„Ah, pojmim. Jaz sem tebi odurna, nevredna, pokvarjena. Ah, znam, no videl boš. Videl boš . . .“

Ona se brzo oddalji, on gre za njo, hotel jo je obrniti, ali nje ni bilo več.

Vzame klobuk in odide, pa se šele zvečer vrne.

Vrata njene sobe so bile otvorjene, ljudje so prihajali in odhajali. Dogodila se je nesreča.

Vstopil je brez zavesti.

Pred njim je ležala ona, mrtva, poškropljena s krvjo . . .“

On vzdrhti in stopi proč od starega klavirja.

„Oh, Bože, Bože, tudi ta dan je v vesoljnosti, in ž njim se bom sestal tam gori“!

In njena haljina je bila na grudih otvorjena (na strel so pritekli in poiskali rano), vidijo se gole grudi, v globini mej sisi je črna rana, vsa poškropljena s krvjo. Njene črne oči so odprte, in gledajo ga stekleno . . .

V stolpu selske cerkve je udarila ura dvanajst; on tega ni čul.

Oblil ga je znoj.

„Oh, Bože, Bože, tudi to je vtisnjeno v vesoljnosti. Bodem pa zopet moral to gledati“?

Da, gledati v večnosti! Grešniki tam ne bodo videli ničesar, ničesar; gledali bodo samo svoj zločin, svojo žrtev na vseh vekov veke . . .

Mraz ga je počel tresti. Vrže se oblečen, brez zavesti na posteljo.

Zopet je ogledal odprte črne oči, mrtvaško-bledo polt, poškropljeno s krvjo . . . Bulil je in bulil, a ta slika se ni več premaknila od njega. In kot da je izginil iz zemeljskega površja — nikjer nikogar, nikjer nič . . . samo ona leži pred njim, mrtva, poškropljena s krvjo. On buli v njene mrtve, steklene oči in tako tone v vesoljnosti.

IV.

Drugi dan je došla mlada učiteljica.

Mnogo je že čula o tem učitelju, ki živi sam s svojim slugo, a ni nikdar vesel, pa le malo, ali nič ne govori.

Ko ga je oni četrtek prvikrat videla, obvzelo jo je neko neobično čustvo. Njej je bilo nekako ugodno, ko je pomislila, kako bi ga tešila in z milim razgovorom razvedrila. A kako je bila srečna, ko opazi, da se je že prvi dan poleg nje tako razvedril.

Danes jo je nekaj nepremagljivega gnalo v Druškovec in vedno je nekako slutila: nekaj se ima dogoditi.

Gre takoj v cerkev.

Orglje so zasvirale, a že pri prvih akordih jo obide žalost in nekak strah. Glasba je bila čudovita, neobična, a ko je on gori s spremljevanjem orgel zapel, je nastal v cerkvi nemir, zmešnjava. Ona se zdrzne, in potekla so jej solze vsled usmiljenosti.

Bil je advent, a učitelj je pel velikonočno pesem: „Aleluja“.

Juro Martić je znorel.

Novice.

— **Osebne vesti.** Davčni nadzornik v Celju gospod dr. Ferdinand Oplustil je premeščen v Ljutomer, na njegovo mesto pa pride davčni nadzornik gosp. dr. Valentin Kermavner. — Sodni pristav v Ptuju g. Viljem Kronasser je premeščen v Slovensko Bistrico. — Višji evidenčni geometer gosp. Ivan Mattesich v Ljubljani je pomaknjen v VIII. činovni razred.

— **Promocije.** Na vseučilišču v Inomostu je bil 15. t. m. promoviran doktorjem vsega zdravilstva gosp. Miroslav Skofic iz Metlike. — Na dunajskem vseučilišču je bil promoviran doktorjem prava g. Rado Kušej, c. kr. avskultant pri deželnem sodišču v Celovcu, rodom Slovenec iz Gorotana. Čestitamo!

— **Poročil se je** gosp. Ivan Rihar, posestnik in trgovec v Logatcu, z gdč. Franjo Gostiša. Čestitamo!

— **Gospod Naval-Pogačnik,** član dvorne opere na Dunaju, je imenovan komornim pevcem. Naš rojak je pri dvorni operi šele od leta 1898 ter si je kot lirski tenor že v toli kratkem času pridobil največji ugled in vse simpatije širšega občinstva in najvplivnejših krogov.

— **»Slovenska Matica«.** V zadnji seji je bil gospod ravnatelj Levec zopet izvoljen predsednikom. Prvim podpredsednikom je bil izvoljen gosp. Grasselli, drugim podpredsednikom gosp. kanonik Sušnik, blagajnikom gospod dr. Stare, za ključarja pa gg. dr. Požar in dr. Lesar. Na mesto gosp. dr. S. Stegnarja, ki se je odborništvu odpovedal, je bil poklican v odbor gosp. dr. Zbašnik. V književni odsek sta bila kot nova člana izvoljena gg. dr. Zbašnik in F. S. Finžgar. Pred sejo je gosp. Grasselli v imenu odbornikov čestital predsedniku gosp. Levcu na njegovem imenovanju učiteljiškim ravnateljem. Gosp. Hubadu je odbor pismeno čestital na njegovem imenovanju deželnim šolskim nadzornikom.

— **Primarij dr. V. Gregorič** odložil je vodstvo sanatorija „Leoninum“. Eventualna vprašanja o sprejemu itd. naj se torej njemu več ne pošiljajo.

— **Trgovinska in obrtniška zbornica za Kranjsko** imela je v torek popoludne v mestni dvorani pod predsedstvom zborničnega predsednika gosp. J. Kušarja plenarno sejo, v kateri se je med drugim posvetovala o prošnji prvega zborničnega tajnika gosp. cesarskega svetnika Ivana Murnika za trajno umirovljenje. Poročevalec bil je gosp. podpredsenik Klein, ki je v odsekovem imenu povdarjal velike zasluge gospoda cesarskega svetnika za razvoj industrije trgovine in obrta na Kranjskem ter izjavil, da se zbornica prošnji ne more protiviti, pač pa mora izreči obžalovanje nad izgubo tako izvrstne delavne moči; zbornica šteje si v prijetno dolžnost, da gospodu tajniku Murniku, ki od leta 1866. opravlja posel zborničnega tajnika, tem povodom izreče najtoplejšo zahvalo za uspešno delovanje. Zbornica je predlog poročevalca soglasno odobrila ter vstregla prošnji za umirovljenje, ob jednem pa z veseljem pozdravila izjavo gosp. cesarskega svetnika, da hoče tudi v prihodnje s svetom in dejanjem v zbornici sodelovati zlasti v onem oddelku, ki se ima ustanoviti v povzdigo obrta, industrije in trgovine. V zahvalo imenovala je zbornica gosp. tajnika Ivana Murnika dopisujočim članom ter sklenila, da se njegova slika obesi v zbornični pisarni; posebna deputacija izroči mu diplomo ter mu v imenu zbornice izreče zahvalo. Po predlogu istega poročevalca imenovala je zbornica potem soglasno dosedanjega drugega tajnika in vodjo tajništva gosp. dra. Viktorja Murnika definitivno za tajnika ter sklenila, da se služba provizoričnega konceptnega adjunkta takoj razpiše. Vdovi bivšega pis. sluge Bajca dovolila se je odpravnina 200 kron. O prošnji gosp. D. H. za tiskarsko koncesijo poročal je zborični svetnik gosp. Lenarčič ter v imenu odseka predlagal, naj se prošnja s priporočilom predloži c. kr. deželni vladi. Po daljši debati obveljal je predlog gosp. Baumgartnerja, da se v tej zadevi poizve mnenje društva tiskarjev za Kranjsko. Prizivu kranjske industrijske družbe proti prepisu zborične doklade za leto 1900 od plavža v Škednju pri Trstu se je deloma ustreglo. V tajni seji posvetovala se je zbornica o načrtu splošnega carinskega tarifa za Avstro-Ogrsko, katerega je predložil redakcijski odbor združenih trgovskih in obrtniških zbornic in osrednje zveze industrijalcev. Načrt predloži se s priporočilom c. kr. trgovinskemu ministrstvu, dunajski zbornici pa se sporoči, da tukajšnja zbornica pritrdi predlogu, naj se osnuje centrala za pripravljanje trgovinskih pogodeb. Konečno predlagal je zborični svetnik gosp. Lenarčič, naj se vladi izreče zahvala za trudapolno delovanje glede investicijske predloge ter naj izjavi svoje veselje na uspešnem delovanju državnega zbora v zadnjem zasedanju. Oba predloga bila sta soglasno sprejeta. Potem pa je predsednik ob petih popoludne zaključil sejo.

— **Izkopine v Lajhu.** Dne 12. t. m. je začel gosp. J. Szombathy, kustos dvornega prirodopisnega muzeja na Dunaju, kopati v Lajhu, na občinskem pašniku, poleg zemljišča, na katerem je gosp. T. Pavšlar pred dvema letoma izkopal lepe (tudi zlate) nakrasnice iz VI. stoletja po Kr., torej iz dobe, ko so se Slovenci naselili na Kranjskem. Podobne najdbe so se našle na Koroškem in po južni Nemčiji, v bogatih, knežjih grobih. Pod okrajno cesto bo kopal deželni muzej za zbirko v Rudolfinu. Kolikor se more sklepati iz dosedanjega prekopanja, je prostor v Lajhu med kokriško mlinsko strugo in Savo ob okrajni cesti prostrano grobišče. Kostnjak leži tik kostnjaka. Doslej so jih izkopali sedem, dvema so zopet na sledu. Mrtvece so polagali v oni davni dobi prav plitvo. Najglobokejša gomila je merila 1·55 *m*, druge so bile globoke le po 1 *m* do 1·20 *m*, kar se more imenovati z ozirom na današnje od takrat gotovo že mnogo izvišano in nasuto površje gotovo zelo nizko. Kosti so večinoma močno segnite. Doslej se je našel železen nožič, koščen glavnik in več preprostih bronastih uhanov.

— **Dolenjske železnice.** Občni zbor delniškega društva Dolenjskih železnic, ki se je vršil na Dunaju pod predsedstvom barona Schwegla, je sklenil povrniti iz lanskih dohodkov deželi kranjski na račun garancijskih prispevkov, ki jih je dežela plačala, in na račun obrestij teh prispevkov svoto 26.476 kron 53 vin.

— **»Slovenski List« obsojen.** Ko je pri letošnjih dopolnilnih volitvah v občinski svet trnovski župnik Ivan Vrhovnik v drugem in tretjem razredu oddal svoj glas za kandidate narodne stranke, očital mu je „Slov. List“, da je kot katoliški župnik glasoval za protestanta, lekarnarja Trnkoczyja, ter pristavil: „Res čeden katoliški župnik! In potem se ta človek čudi, da ga značajni Trnovčani ne marajo“! Gosp. župnik Ivan Vrhovnik je predlagal radi tega pri tukajšnjem deželnem sodišču proti odgovornemu uredniku „Slov. Lista“, Ivanu Jakopiču, uradno preiskavo. Ker se je pa Ivan Jakopič zagovarjal, da je prišla notica brez njegove vednosti v list, imel se je pri okrajnem sodišču zagovarjati samo zaradi tiskovnega prestopka zanemarjenja dolžne paznosti. Razprava je dognala, da gosp. župnik Vrhovnik niti volilec ni v prvem razredu, kjer je kandidiral lekarnar g. Trnkoczy in je že zategadelj nemogoče bilo, da bi bil oddal svoj glas za odbornika nemške protestantske občine. Sodnik obsodil je potem urednika „Slov. Lista“ radi prestopka tiskovnega zakona v globo 40 kron in povračilo pravdnih stroškov.

— **Izpred sodišča.** Dne 13. t. m. se je pri c. kr. okrajni sodniji v Radovljici vršila obravnava proti bivšemu ruskemu konzularnemu agentu Kamilu Vetterju, sedaj posestniku na Pokluki. Vetter, ki si je dovolil ljudi v hrbet stre-

ljati in c. kr. gozdarje krive prisege dolžiti, je bil radi prestopka zoper osebno varnost in žaljenja časti obsojen na 14 dni zapora ali 560 kron globe in povrnitev vseh stroškov. Sploh se čujejo kaj čudne stvari o načinu, kako gosp. Vetter na Pokluki s privatnimi in uradnimi osebami ravna.

— **Nazadovanje na Štajerskem.** Velika vseskoz slovenska občina Sv. Krištof pri Laškem trgu je prešla v nemškutarsko oblast. Slovenci, ne posvetni ne duhovni, se niso brigali za te volitve; celo iz Celja se ni nihče brigal za to stvar. Nemci seveda so se dobro pripravljali; na zadnje so kmetske volilce povabili še na zajutrek in jih končno res ujeli v svoje zanjke. Take sadove rodi tista toli hvalisana sloga na Štajarskem. Glavni uspeh te sloge je, da vse spi, posvetnjaki in duhovniki, in da ni nikogar blizu, kadar sovražnik ljuliko seje. Če se Slovenci ne vzdramijo, in če ne bodo začeli bolje postopati, znajo izgubiti tudi Št. Peter v Savinski dolini, na čigar pridobitev se nemška stranka že skrbno pripravlja.

— **Ponemčevanje mariborske okolice.** Edina šola slovenskega značaja za mariborsko okolico je bila dosedaj ona v Leitersberg-Karčovini, katero vodi ravnatelj gospod Nerat. Vsaj v prvih dveh razredih prevladuje slovenski učni jezik. Zgodilo pa se je zdaj, da so dobili krajni šolski svet nemškutarji z načelnikom Pesslom. Ta je takoj sklical sejo, pri kateri se je sklenilo, naprositi okrajni šolski svet in deželni odbor, da se ustanovite za prva dva razreda paralelke z nemškim učnim jezikom — v višjih razredih je isti že upeljan. Pri uslužnosti okrajnega in deželnega šolskega sveta za nemške bolečine, je pričakovati nepotrebnih razredov že v jeseni.

— **»Ein Slovene«.** Iz Celovca se nam piše: Pred krakim je bil tukaj pred porotnim sodiščem obsojen neki Hipolit Stropnik radi prestopka nravnosti na petletni deklici na šest let težke ječe. „Grazer Tagblatt“ prinaša to vest s pristavkom: Hipolit Stropnik — „ein Slovene“ —. Torej celo „Grazer Tagblattu“ se zdi kaj tacega pri Slovencu nekaj redkega, sicer bi gotovo ne pristavil „ein Slovene“, — ker pri nemških obsojencih pač nikoli ne piše „ein Deutscher“. Najbrže so pri Nemcih taki slučaji nekaj navadnega.

— **Pri streljanju s topiči ponesrečil** je sv. rešnjega telesa dan v Kranju cestni pometač Anton Hudobivnik. Ker se je topič prezgodaj sprožil, je bil Hudobivnik tako hudo opaljen, da so ga morali pripeljati v deželno bolnico v Ljubljani, kjer je umrl vsled opeklin.

— **Zadušila lastnega otroka.** Na Reki stanuje v hiši Lenac sprevodnik na železnici, Ivan Zvrteljka z 25letno soprogo Marijo in dvoje otrok, 2letnim Ivanom in 7mesečnim Josipom. V soboto je bil oče te družine v službi, doma pa je bila mati in oba otroka. Ker je menda Marija nekoliko bolna na umu, je ta dan ob 5. uri popoldne izvršila grozen zločin. Ko je namreč odojila svojega mlajšega sina, zmotila se je v umu toliko, da je otroka z glavo postavila v vodo, dokler se ni dete zadušilo. Ko je zadušeno dete iz vode vzdignila, je najbrž k sebi prišla in spoznala svoje zlodelo, zato je vzela britev in se začela po vratu rezati. V tem času je prišel k materi starejši fantič, in ko je opazil mater krvavečo, začel je kričati in zvati sosede, kateri so tudi prihiteli ter našli ženo v postelji z več ran na vratu, otroka pa poleg škafa vode zadušenega. Klicali so zdravnika, kateri je ženi rane povezal in jo ukazal peljati v bolnišniso. Otroka in vodo je komisija preiskala in so dobili, da je pred zadušenjem mleko sesal. Res grozno delo slaboumne.

— **Zaroka bolgarskega kneza.** Iz Nice poročajo, da se zaroči knez bolgarski v juliju t. l. na ruskem dvoru s princesinjo Ksenijo črnogorsko, sestro italijanske kraljice.

— **Dekletce in goska.** Udova Kovacs v Gjuru je imela lepo dekletce, katero je zelo ljubila. No, ker je te dni morala odpotovati, poverila je dete svoji sosedi. Dekletce je sklenilo posebno prijateljstvo z malo, belo gosko, pa se je z njo igralo po ves dan. Nekega dne pa goski ni nič prav ugajalo božkanje dekličino in je radi tega zletela v bližnji ribnjak. Dekletce pa je teklo naravnost za gosko in je — zginilo v vodi. Ko se je mati vrnila, našla je gosko, kako se je vrtila okoli mlade prijateljice, ki je morala svojo igro poplačati z življenjem.

— **Neverjeten spomin.** Neki profesor Arlini v Neapolju je nedavno pred mnogoštevilnim občinstvom deklamoval na pamet celo Dante-jevo „Divino Comedio“. Deklamator je stal pred občinstvom od 8 ure zjutraj do $2^1/_2$ po polunoči, torej $18^1/_2$ ur zaporedoma. V času deklamacije si je večkrat usta z vodo omočil, a deklamoval je gladko in brez pogreška. V tem času je profesor Arlini na pamet izgovoril približno 15.000 stihov.

— **Na italijanskem dvoru,** tako poroča rimski list "L' Avanti“, je zdaj vse slovansko, — vse črnogorsko. Kraljica, mati novorojene princezinje Jolande, je Slovanka, prva, ki je vzela v naročje novorojeno dete, je bila Slovanka kneginja Milena, mati kraljice Jelene, prvi, ki je novorojeno dete pokazal začudenemu italijanskemu ljudstvu, je bil Slovan, črnogorski knez Mirko, brat kraljice Jelene, dojilja je oblečena po črnogorski, boter je največji Slovan, ruski car, glava Slovanstva, in Slovanstvo bo imelo od tega porode prvo korist, ker postane zdaj Črnagora kraljestvo. — Iredentovci se vsled tega sedaj hudo jeze.

— **Beda italijanskih izseljencev.** Rimski „Corriere“ poroča, da se nahaja v Kanadi več kot tisoč italijanskih izseljencev, katere so zvabili čez morje brezvestni agentje. Ti ljudje so brez jela in dela ter leže kar ob cestah izstradani in bolni, mnogo pa jih je že tudi umrlo od muke in gladu.

— **Dediči Vanderbilda.** Ker so dediči nedavno dobili po umrlem amerikanskem milijonarju Vanderbildu odlok, da od svoje dedščine plačajo erarju dva in pol milijona takse, so isti uložili utok proti previsokemu odmerjeuju takse za dedščino. Ker morajo samo za takso plačati tako ogromno svoto, kakšna mora biti šele podedovana svota!

— **Čudne zaroke.** V parižkih novinah je čitati vest, da se zaroči v kratkem z Vero Gero brat po nji umorjene Zelaninove. Kot je znano, je Rusinja Vera Gelova, studentinja medicine, hoteč streljati na profesorja Deschanela kot svojega zapeljivca, ustrelila svojo prijateljico Zelaninovo, katera ji je na smrtni postelji oprostila in prosila svojega brata, tudi dijaka v Parizu, naj ji tudi on oprosti. Pred pariškim porotnim sodiščem je bila Vera Gelo oproščena in zdaj se zaroči z bratom umorjene svoje prijateljice.

— **Dvoboj.** V Parizu se je nedavno vršil dvoboj mej vodjem antisemitov Mac Regisem in časnikarjem Laberdesque. Osemnajstkrat sta se dvobojevnika spopadla. Regis je bil precej hudo ranjen na roki. Ker je Regis precej po dvoboju „razžalil“ žurnalista“ Laberdesque, je ta Regisa vnovič pozval na dvoboj.

— **Oporoka v fonografu.** V Smolensku je umrl bogatin brez oporoke. A zapustil je tudi fonograf. Slučajno se ta fonograf sprožili dediči in začuli so na svoje veliko začudenje glas umrlega bogatina, ki je razglašal tem originalnim potom svojo posledrjo voljo. Dediči trdijo, da ta oporoka ni veljavna, ali sodišče je nasprotnega mnenja.

— **Nesreča na železnici.** Blizu postaje Marly pri Parizu je trčil tovorni vlak s poštim vlakom. Pri tej nezgodi je bilo ranjenih okoli 30 potovalcev.

— **Izseljevanje v devetnajstem stoletju.** Po statističnem izkazu izselilo se je v devetnajstem stoletju trideset milijonov duš iz svoje stare domovine in si poiskalo boljše sreče v drugih deželah.

— **Soproge poslanikov plenijo cesarske dvorane v Pekinu.** Američanski listi prinašajo senzacijonelne novosti o dogodkih v Pekinu, ko je tja prispela evropska vojska. Te novice poročajo, da je soproga angleškega poslanika, Lady Macdunal, udrla v cesarki dvor in začela pobirati, kar ji je boljšega pod roko prišlo ter odnesla vse dragocenosti in stvari velike umetniške vrednosti. — Angleški listi pa temu nasproti povdarjajo, da je v istem času soproga američanskega poslanika plenila v hiši nekega mandarina ter pobrala vso zlatnino. Ker ni mogla drugače odpreti zabojev, v katerih so bile dragocenosti, je na straži stoječemu vojaku vzela puško in z bajonetem razbila zaboj, da je mogla potem pobrati zlatenino in brilante. Tako so se tedaj obnašali kulturonosci iz Evrope v Kini!

— **Car, ki določuje zimo in leto.** V prostornem kitajskem cesarstvu je ob jednem zima in leto, ker je v severnih delih Mongolije še hud mraz, ko je n. pr. v južnih delih Kantona itd. močna vročina; ali car, kateri navadno stanuje v Pekinu, določa zimo in leto za celo cesarstvo in ko je n. pr. njemu mraz, napove zimo in takrat morajo tudi prebivalci južnih delov vzlic vročine nositi zimsko opravo. In prav tako se godi prebivalcem severnih pokrajin, da morajo včasih vzlic hudemu mrazu nositi letno obleko, ker tako zapoveduje car.

— **Hôtel v plamenu.** Veliki „Hôtel Springe“ v Wiesbadenu v državi Indiana v Ameriki je popolnoma zgorel. Ko je hôtel začel goreti, je bilo v njem nameščeno okoli 300 tujcev, kateri so si le z veliko težavo rešili življenje; izgubili pa so zaboje in sploh vse, kar so imeli. „Hôtel Springe“ je bil jeden največjih hôtelov na svetu.

— **Američanski bogataš.** Največji bogataš sveta je menda Američan John Rockefeller. Ta je bil še leta 1855 siromašen krojač, kateri je mnogokrat glad trpel in bil vajen prenašati vsakovrstna pomanjkovanja. Po dvajsetih letih, v letu 1875. je posedoval uže okoli 25 milijonov kron, katere si je pridobil z špekulacijo na petrolej. — Ker mu je sreča še naprej dobro služila, mu je do leta 1890. imetje naraslo na 2,500.000.000 kron. Danes pa poseduje 5,500 000.000 K. V svojem poslovanju rabi za prevažanje petroleja 200 ladij, katere so seveda njegova last. V službi pri njem je nameščeno okoli 75.000 uradnikov.

— **Koliko truda ima plesalec?** Koliko korakov napravi plesalec ali plesalka v eni noči na plesu, o tem si je letošnjo predpust ubijal glavo neki Američan. Izračunil je, da ako prepleše 20 valčkov, 4 polke in 2 kvadrilji, napravi toliko pota, kakor bi prehodil 12 milj.

— **Zabava pri delu.** V tvornicah za smodke v Novem Jorku v Ameriki delajo večinoma delavci iz Španije, ki so v takem delu zelo izurjeni. Ker so pa bili pri delu jako pridni, dovolili so jim gospodarji v vsakem oddelku po jednega čitatelja. Čitatelj sedi na mali mizici mej svojimi tovariši in jim čita na glas, najprej novice iz časopisov, potem jim prednaša važne odstavke iz spisov kakega španskega pesnika. Pač srečni so ti ljudje, ki imajo dobre knjige in pa — dobre smodke!

— **Človek s krogljo v srcu.** Strel v srce provzroča smrt. Le sila redki so slučaji, da bi človek, ki je dobil v srce krogljo, ostal živ. O takem slučaju poročajo iz Amerike. V Cardilonu, v Michiganu, je neki Charles B. Helson že pred štirimi leti dobil pri dvoboju krogljo iz samokresa v srce. Vender je še danes živ. Dolgo niso vedeli, kje da mu tiči kroglja. Po iznajdbi Röntgenovih žarkov in na podlagi prodiranja z lučjo v neprozorne stvari se je dal Helson zopet preiskati in pogodili so, da je kroglja v srcu, in da se pregiblje, kot se gibljejo mišice. Na to seveda ni misliti, da bi mu krogljo odstranili. Živi pa vender-le.

— **30.000 kron** je glavni dobitek „Concordijske loterije“. Mi opozorimo naše častite bralce, da bode srečkanje nepreklicno dne 25. junija 1901.

Loterijske srečke

V Lincu dne 15. junija t. l.: 65, 6, 36, 39, 40.
V Trstu dne 15. junija t. l.: 9, 83, 75, 48, 18.
V Pragi dne 19. junija t. l.: 41, 43, 83, 46, 13.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v čreva,** se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnih jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja,** odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje. Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji, Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi, Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 21. junija 1901. Pšenica K 8 30 h, rž K 7.20 h, ječmen K 7.— h, oves K 7.50 h, ajda 6.— h, proso K 7.— h, turšica K 6.80, fižol K 9.— h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Kuverte s firmo in vizitnice

priporoča

J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

12

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (4—10)

Da se zamore ceni bazarski ali tržni robi v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za uro pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot reklamo, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (1—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

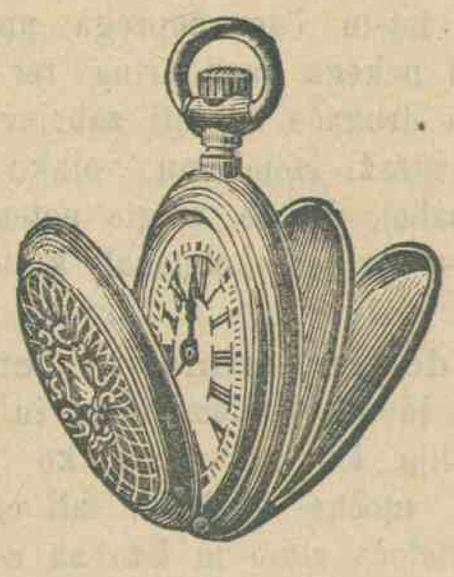

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10	nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.
gld. 4.20	prava srebrna remont ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.
gld. 4·70	prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.
gld. 11·—	prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradon 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Srečkanje nepreklicno v torek.

Glavni dobitek

30.000 K

vrednosti.

Concordijske srečke po 1 krono

priporoča **J. C. Mayer,** menjalnica v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.